

ERMIN SINANOVIĆ je odrastao u Jablanici, završio gimnaziju u Kojnici, da bi nakon toga studirao u Zagrebu, gdje ga je zatekao rat; iz Zagreba odlazi u Maleziju. Tamo je studirao na Međunarodnom islamskom univerzitetu u Kuala Lumpuru, magistrirao na islamskoj civilizaciji. Doktorske studije nastavlja u Americi, gdje je primljen na *Sirakuze University*, u državi New York. Prijavljuje doktorat iz oblasti komparativne politike i međunarodnih odnosa o temi *Savremeni islamski preporod u Maleziji*. Trenutno radi na *Američkoj mornaričkoj akademiji*, jednoj od najprestižnijih institucija u SAD-u. Predaje na odsjeku za političke nauke, predmete vezane za međunarodne odnose, predmete Islam i politika, Politika Bliskog istoka i Politika jugoistočne Azije, s posebnim naglaskom na politiku Malezije i Indonezije.

"KOZMOPOLITIZAM JE ŠANSA ZA MUSLIMANE"

Razgovarao:
Samedin KADIĆ

Sažetak

Dr. Ermin Sinanović je profesor međunarodnih odnosa i politike muslimanskih zemalja na Američkoj mornaričkoj akademiji. U ovom intervju dr. Sinanović objašnjava položaj vjere u eri globalizacije. Prema njegovim riječima, modernističke teze o prevazilaženju vjere pokazale su se kao pogrešne, tako da će vjera igrati važnu ulogu u 21. stoljeću. Sam fenomen globalizacije sadrži političku, ekonomsku i kulturnu dimenziju. Politička globalizacija često implicira kulturnu globalizaciju koja nivelira diverzitet kultura. Liberalna demokratija jeste temeljna ideologija globalizacije. Oni koji se ne uklapaju ovu ideologiju bivaju proglašavni neprijateljima demokratije uopće. Pa ipak, globalizacija nudi šansu muslimanima da autentično prezentiraju univerzalne vrijednosti islama.

Ovdje ste kao jedan od učesnika međunarodne konferencije *Budućnost u eri globalizacije*, čiji su organizatori Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Asocijacija muslimanskih društvenih znanstvenika Ujedinjenog Kraljevstva (AMSS UK), Međunarodni institut za islamsku misao (MIT) i Centar za napredne studije. Šta je za Vas globalizacija?

Globalizacija kao pojam ima više dimenzija. Ima politička globalizacija, zatim ekonomska, te kulturna globalizacija. Kada ljudi govore o globalizaciji uopćeno, misle na sve ove tokove zajedno. Ali, ako se pogleda unazad prije dvadeset-trideset godina kada je savremeni talas globalizacije počinjao, kada je došlo do reformi određenih svjetskih ekonomskih institucija - došlo je do ogromnih transformacija, posebno u načinu kako se obavljaju međunarodne finansijske transakcije, ekonomski odnosi su poboljšani između mnogih zemalja i, naravno, nakon pada komunizma, došlo je do jednog vida političke globalizacije, kada su zapadne zemlje, prije svih SAD, pokušale da promoviraju svoj vid političke globalizacije, što podrazumijeva liberalnu demokratiju i tržišnu ekonomiju. Mi smo bili zahvaćeni u tom valu, kada je komunizam došao do svog kraja u Jugoslaviji, te smo bili krenutli putem liberalizacije političkog sistema, ali i ekonomskog. Nažalost, dogodio se rat, agresija na BiH, i došlo je do zastoja. Međutim, ostatak centralne i istočne Evrope je nastavio tim putem.

Da li politička globalizacija nužno implicira kulturnu globalizaciju?

Mislim da implicira. Zato što je politička globalizacija bazirana na konceptu liberalne demokratije. A liberalna demokratija je jedan jako ideologiziran fenomen. Ne radi se tu samo o demokratiji kao takvoj, demokratiji

koja u nekoj osnovi znači vladavinu naroda, već se radi o jednoj specifičnoj ideologiji. Kada Amerikanci promiču demokratiju, kao što je promiču ovdje, oni insistiraju na liberalnoj demokratiji, ne na bilo kakvoj. Liberalna demokratija je bazirana na jednoj ideologiji koja podrazumijeva i jednu kulturnu transformaciju istovremeno. Da bi se liberalna demokratija mogla ostvariti u bilo kojem društvu ili sistemu, mora doći i do određene transformacije kulturnih vrijednosti. Ako bi projekat globalizacije uspio, to bi vodilo do unificiranja svijeta. U međunarodnim odnosima postoji nešto što se zove *teorija demokratskog mira*. Ova teorija tvrdi da dvije demokratije ne mogu biti u sukobu. Ne postoji u historiji slučaj gdje su se dvije demokratije borile jedna protiv druge. Na osnovu ove teorije moglo bi se zaključiti da ako je čitav svijet demokratski znači ne bi bilo rata i ne bi bilo sukoba. Ideolozi liberalne demokratije bi voljeli da vjerujemo kako je ovo tačno. Oni će uvijek naći izuzetak, tvrdivši da ako je došlo do sukoba između dvije demokratske zemlje, onda jedna od njih nije bila demokratska ili makar ne na način na koji oni smatraju. Logički zaključak kojem vodi ovakav argument jeste da bi cijeli svijet trebao biti demokratski na ovaj način. Dakle, radi se o jednom projektu. Jedan naš profesor, Ferid Muhić, koji predaje u Makedoniji, govori upravo o *projektu globalizacije*, a ne nekom procesu.

Međutim, projekat globalizacije istovremeno uključuje i neke društvene procese koji idu na štetu Americi, kao globalnom policajcu, a to su demokratska inverzija u svijetu, sve veće opismenjavanje donedavno nepismenih područja, kao i širenje kontrole rađanja. Podrazumijeva se da je pismenim ljudima teže manipulirati, nego nepismenim. Ili makar, ne može se svjesnim i pismenim pojedincima bezgranično vladati na autoritativan način. Da li ovaj proces vodi slabljenju američke moći?

Pa moglo bi da dovede do toga. Na primjer, Daniel Bell je napisao knjigu o kulturnim kontradikcijama kapitalizma. U kapitalizam je ugrađena jedna kontradikcija: što se širi, sve više stvara uslove koji vode njegovom sunovraćivanju. Ali to je jedna, može se reći, marksistička analiza. Međutim, ne treba zaboraviti da u ovoj globalizaciji postoje centri moći i mediji koji imaju strahovit uticaj na sve ljude, i pismene i nepismene. Činjenica da postoji opismenjavanje ili edukacija na širem nivou, uzrokovano globalizacijom, ne vodi nužno tome da ljudi postaju osvješteni. Pogledajte šta se dogodilo u Americi pred napad na Irak. 70 % Amerikanaca je podržavalo taj napad. Iako su to bili pismeni ljudi, podržali su nešto sumnjivo. Pismenost ljudi nije uvjet da ljudi odaberu i pravilnu politiku. Ista stvar se događa i u debatama o gradnji islamskog centra u New Yorku, blizu srušenih tornjeva WTC. 70 % Amerikanaca ne podržava izgradnju ovog centra. Pismenost ne garantuje da će ljudi odabrati ono što je ispravno. Toga su svjesni centri moći koji promovišu globalizaciju. Oni znaju da mogu manipulirati ljudima.

Ali, kakva je stvar na geopolitičkoj ravni? Opismenjavanje pojedinaca vodi opismenjavanju državnih politika, a to vodi blagostanju. Ovom prilikom se želim pozvati na Emmanuela Todda, koji se u knjizi „Kraj imperija“ bavi problematikom zalaza, konstatujući kako univerzalizacija liberalne demokratije i mira ne ide u prilog Americi, budući da je ona ekonomski ovisna zemlja. Njena jedina šansa je eksploatacija drugih.

To stoji. Ali isto tako treba imati u vidu da je Amerika izašla iz hladnog rata kao pobjednik. To je bio unipolarni momenat u svjetskoj politici. Neprikosnovenost američke moći polahko dolazi do kraja. Mnogi autori govore o jenjavanju američke moći. Chalmers Johnson je napisao trilogiju o ovom fenomenu. Tu je i profesor sa bostonskog univerziteta, Andrew Bacevich, koji je nadavno napisao knjigu gdje konstatuje smanjivanje američke moći kao nešto historijski nužno. Nijedna sila nije mogla zadržati moć dugo vremena. Uvijek se javljaju drugi pretendenti za prvu poziciju. Danas je to Kina, kao najozbiljnija opozicija Americi. Tu su i Indija i Rusija. Stvara se jedan bipolarni ili multipolarni svijet. Ono što je bitno napomenuti jeste da je multipolarni svijet ili svijet u kojem postoji više sila koje balansiraju, jako nestabilan svijet. To tvrde stručnjaci. Ukoliko dođe do toga mogli bismo se kretati ka većoj nestabilnosti. Obično se smatra da je bipolarni sistem najstabilniji. Ali, ono što je definitivno jeste smanjivanje američke moći. Tome doprinosi i svjetska ekonomska kriza, zatim deficit u kojem su se našli, koji je velikim dijelom proizveden i zbog ratova koje su vodili, a koje nisu direktno finansirali, kroz posuđivanje. Što se zemlja više zadužuje, postaje slabija.

Vratimo se globalizaciji i vjeri. Nedavno sam čitao Baudrillardovu „Simulaciju i zbilju“, gdje on na jednom mjestu opisuje postsekularizam i postmoderno buđenje religije, odnosno pretrajavanje religije. Referirajući se na Nietzschea, Baudrillard zaključuje kako izgleda Bog nije mrtav. Kakva je po vašem mišljenju budućnost vjere u eri globalizacije?

Mislim da vjera u 21. stoljeću ima svijetlu budućnost. Globalizacija je otvorila ogromne mogućnosti vjerskim grupama i udruženjima da promoviraju svoje ideje. Globalni aspekti komuniciranja omogućili su vjerskim organizacijama da dostave svoju poruku tamo gdje prije nisu imali mogućnost. Ne morate više poslati sto misionara ili sto *da'ija* u neki zabačeni dio svijeta. Dovoljno je postaviti jednu web stranicu ili radio program koji se može slušati na internetu i neko će *nabasati* na to. Globalizacija nudi priliku religijama i mislim da je zbog svega ovoga što se dešavalo u posljednjih nekoliko desetljeća u svjetskoj politici došlo do buđenja, ne samo među muslimanima, nego i pripadnicima drugih vjera. Mislim da će vjera biti jedna od glavnih dimenzija globalizacije 21. stoljeća, suprotno teorijama moderne koje su vjerovala da će kroz ekonomsku modernizaciju i razvoj, te sekulariziranje društva, doći do potpunog odumiranja vjere. Ovo je bila i marksistička pozicija: što

je čovjek sposobniji da objasni prirodne fenomene, to će manje ovisiti o religiji. Sada vidimo da je došlo do jedne krize u nauci gdje pored svih odgovora koje je dala, nauka ne može riješiti neka osnovna pitanja koja čovjeka tište: Šta je moja zadaća na svijetu? Šta se dešava kad umrem? To su osnovna pitanja. Nauka nikad neće moći odgovoriti na ova pitanja. Ali mislim da to i nije njena svrha. Ljudi su prosto očekivali previše od nauke.

Nije Heidegger zalud rekao da nauka ne misli...

Nauka ne misli, ali nauka i ne osjeća. Naučna saznanja ne mogu ljudima donijeti ni duhovno zadovoljstvo.

Islam i globalizacija? Koliko su muslimani iskoristili prednosti globalizacije, a koliko su bili žrtve njenih negativnih tokova?

To je jako kompleksno pitanje koje se mora analizirati na više razina: političkoj, kulturnoj, ekonomskoj, tehnološkoj, edukativnoj. Ukratko, mogu konstatovati da su muslimani iskoristili neke pogodnosti globalizacije. To se može vidjeti u nekim razvijenijim muslimanskim zemljama, kao što je Malezija, pa donekle i Indonezija, Turska, Emirati. Oni su iskoristili neke pogodnosti i razvili svoja društva. Time su doprinijeli razvoju muslimana. Napravili su univerzitete, infrastrukturu, interpretirali islam na način koji je omogućio muslimanima da taj islam svakodnevno žive i da istovremeno budu članovi svojih društava. S druge strane, mnogi muslimani su žrtve globalizacije. Pogledajmo šta se dešava u Afganistanu. Ili Pakistanu. Projekat političke globalizacije je doveo do toga da su mnoge muslimanske zemlje postale meta napada, jer su na određeni način, ili bile smetnja političkoj globalizaciji - prosto se nisu uklapali u planove, ili bi sami muslimani učinili nešto što je izazivalo gnjev centara moći, koji bi potom reagirali. Primjer za ovo je teroristički napad 11. septembra za koji je optužena Al-Kaida, a budući da je Afganistan dao utočište Al-Kaidi, on je napadnut. To je taj narativ, a muslimani su njegove žrtve. Inače se može reći kako globalizacija, pored pozitivnih stvari, donosi i mnogo negativnih. Terorizam je produkt globalizacije. On ne bi mogao biti ostvaren u svijetu u kojem ne postoje sredstva komunikacije i transporta koja danas postoje. Globaliziraju se dakle ne samo obrazovanje, nauka, mogućnost interakcije, nego i nasilje, terorizam, pedofilije, trgovanje ljudima, trgovanje drogom.

U sklopu ove konferencije, Vi ste imali izlaganje o temi Muslimanski kozmopolitizam u globalnom svijetu. Možete li markirati osnovne teze Vašeg izlaganja?

Pošto živimo u doba globalizacije kada se ljudi kreću ... uzмимо moj primjer. Rođen sam u jednoj državi, školovao se u dvije-tri države, radim u četvrtoj. Pitanje je kako sada ja kao musliman da definišem svoj identitet. Moj identitet ne može više biti određen samo činjenicom da sam Bošnjak, da sam rođen u Bosni i Hercegovini...

Posebno ako imamo u vidu da ste oženjeni Malajkom...

Da. Sve su to sklopovi globalizacije. Ja živim globalizaciju svakodnevno. Dakle, to što sam Bošnjak je samo dio mog identiteta, koji uvijek naglašavam i na koji sam ponosan. Potom, ja sam musliman i čovjek svijeta. Šta to znači, šta znači biti musliman u globalnom svijetu, gdje geografska odrednica nije presudna? Po mom mišljenju, glavna odrednica treba biti etička ili moralna. Makar u mom slučaju, glavna odrednica mog identiteta je moralna, i ona je nadahnutu islamom. No, postavlja se pitanje kako živjeti u ovom globalnom svijetu? Kako se trebaju ophoditi ljudi koji žive u nemuslimanskim zemljama? Ovdje je uzrok nastanka *fikha muslimanskih manjina*. Problemi sa ovim fikhom jeste da muslimani prihvataju podređenu ulogu, jer su manjina. Po mom mišljenju, ovo je pogrešno. Mislim da musliman danas treba da se bazira na univerzalnim etičkim principima. Musliman treba svjedočiti svoj islam bilo gdje da se nalazi. Drugim riječima, treba živjeti isti život bez obzira da li se nalazio u Bosni, Americi ili Maleziji. Zašto? Zato što je musliman vođen univerzalnim moralnim vrijednostima koje crpi iz islama.

Da li je kozmopolitizam šansa za muslimane, kako bi kroz modele univerzalizma konačno prevladali svoje razne partikularizme?

Mislim da se partikularizmi nikad ne mogu potpuno odbaciti. S druge strane, kozmopolitizam sam po sebi ima jedan vid partikularizma. Ne radi se, dakle, o jednom kompletnom univerzalizmu. Bitno je da postoje različiti moralni ili etički sistemi, ali da se ti sistemi uvažavaju i komuniciraju kako bi učili jedan od drugog. Jedna od teme ove konferencije jeste kako da se ljudi različitih vjera, različitih moralnih univerzuma uvažavaju i kako da uspijevaju živjeti zajedno u svijetu u kojem dijele istu geografsku lokaciju, ali različite moralne univerzume. Kozmopolitizam je jedan od odgovora na ovaj problem. Bitno je iskoristiti mogućnosti kooperacija i komunikacije, a tamo gdje te mogućnosti ne postoje, onda makar neka postoji međusobno uvažavanje. Kozmopolitizam jeste šansa za muslimane, da „upakuju“ poruku islama, a sam islam jeste univerzalna religija.

Koliko su muslimani spremni da iskoriste ovu šansu?

Mislim da su jako nespremni. Krenimo od nas, Bošnjaka. Mi teško prihvatamo nekoga ko dolazi iz drugog kraja Bosne i Hercegovine, a još teže uvažavamo ljude koji pripadaju istoj vjeri, ali dolaze iz druge regije. Važnu ulogu treba odigrati obrazovanje, ali i jedan moralni preobražaj koji bi nam omogućio da možemo prihvatiti Drugog. Ako ne možemo prihvatiti Drugog, onda imamo problema u svojoj duši. A cilj islama jeste čišćenje duše.

Nedavno sam pročitao Vaš tekst koji je objavljen u Atlasu islamskog svijeta pod nazivom Društveno-politička strujanja u modernom islamskom svijetu.

Zaista, nisam odavno pročitao tako preciznu kartografiju muslimanske političke modernosti. Možete li za čitaoce Muallima naznačiti neke osnovne koordinate društveno-političkih strujanja u muslimanskom modernom svijetu?

Da, radilo se o tekstu koji je pregled dešavanja u muslimanskom svijetu u zadnjih sto-stopedeset godina. Naime, mnogi ljudi misle da je muslimanski svijet jako statičan i da se puno toga ne mijenja. Ali, muslimanski je svijet u ovom periodu doživio tako značajnu transformaciju da su mnogi univerziteti na Zapadu angažovani da sve to razumiju. Radi se o jednoj jako velikoj transformaciji. U ovom tekstu ja sam pokušao ukazati na neka glavna intelektualna kretanja unutar ovih transformacija, pokušavajući objasniti kako i zašto se to desilo. Prisustvo kolonijalizma u muslimanskom svijetu je na neki način probudilo muslimane. Oni su uvidjeli da postoji ogromna razlika između zapadnog i islamskog svijeta. Pitali su se zašto je to tako. Ili kao što je Šekib Arslan to formulirao: zašto su muslimani nazadovali, a drugi napredovali? To preispitivanje je bilo jako duboko i temeljito. Preispitivani su izvori islama i historija islama. Ova intelektualna kretanja u 18. stoljeću obuhvataju prostor Saudijske Arabije, Indije, Nigerije... Iz toga su izašli neki intelektualni impulsi, da bi krajem 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća došlo do islamskog preporoda i stvaranja nečega što je nazvano islamski modernizam. U isto vrijeme i u Bosni i Hercegovini dolazi do preispitivanja. Dolaskom austro-ugarske vlasti, muslimani su se pitali šta da rade u novim okolnostima. Sve ovo je dovelo muslimane ka izvorima islama. Ovo može zvučati sasvim obično, posebno današnjim muslimanima, ali istina je da je islam bio do te mjere fosiliziran, da se mislilo kako su odgovori na sva pitanja već dati. Bilo je dovoljno pogledati u stare fikhske knjige i naći odgovore na sve probleme koji su tištili muslimane. Ali fikhske knjige nisu nudile rješenja za novonastale okolnosti. Ova činjenica je vodila revivalizmu. Pojam koji se tada najčešće koristi jeste *preporod*. Potom se ove ideje omasovljavaju. Formiraju se masovni islamski pokreti, koji su, interesantno je pomenuti, prvo nastali u jugoistočnoj Aziji. Na primjer, već 1905. godine dolazi do formiranja reformističkog pokreta u Indoneziji. Tek 1928. godine Hasan El-Benna je stvorio možda najpoznatiji savremeni islamski pokret, *Muslimansku braću* u Egiptu. Potom se javljaju slični pokreti širom svijeta: ljudi koji na organiziran način pokušavaju dati odgovore na pitanja koja su tištila muslimansku zajednicu. Sve ove radikalne transformacije koje su se desile nakon industrijske revolucije, nakon kolonijalizma, nakon upliva modernizma, i nužnosti davanja muslimanskog odgovora na ove fenomene, prvo su se desile na individualnoj ravni, a potom se formiraju masovni pokreti. Ipak, treba istaći da su u ovom vremenu ideje zapadne modernizacije bile jače. Režimi koji su došli na vlast nakon kolonijalizma krenuli su manje-više sekularnim putem. Postojala je struja koja je zagovarala povratak islama u društvenom, ekonomskom, političkom životu muslimana, ali ova

struja nije imala konkretnu moć. Vlasti, potpomognute kolonijalnim silama, odlučile su se za stvaranje modernih sekularnih nacija-država. Naravno, skoro sve ove vlasti su bile autokratske; one su od kolonijalnih sila naučile da samo vojna moć omogućava kontrolu situacije. Međutim, krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih dolazi do velike krize, budući da su se sekularni programi pokazali neuspješnim. Nije bilo konkretnih rezultata. 1967. godine Naser je u šestodnevnom ratu doživio nazapamćen poraz od Izraela i time je cijeli projekat sekularizma u arapskom svijetu doveden u pitanje. Muslimani su se ponovo počeli pitati zašto im se ovo događa, a mnogi su ponudili odgovor: zato što smo slabi muslimani; islam je naša prava snaga; umjesto slijepog kopiranja zapadnih modela, treba se vratiti izvorima islama. Tako dolazi do savremenog muslimanskog buđenja. Islam se polahko uvodi u društvene tokove. Sekularne vlasti su prihvatile neke elemente islamskog buđenja i čak su u ustave stavile kako je šerijat jedan od izvora zakonodavstva. Uvode se principi islamske ekonomije ili islamskog bankarstva, islamski programi dobivaju prostora u medijima. Pogledajte samo transformaciju koja se desila u Tunisu. Tamo bi se predsjednik Tunisa javno mrsio tokom ramazana kako bi poslao poruku ljudima da ne treba postiti. Danas nema nijednog medija u arapskom svijetu koji nema makar neke vjerske emisije. Na žalost, ova transformacija je tokom devedesetih ponovo oslabljena, skoro zaustavljena. Zbog unutarnjih i vanjskih faktora. Razlog je bilo jačanje islamskih pokreta, koji su se omasovili do te mjere da su počeli prijetiti vlastima. U Alžiru je drugi krug izbora obustavljen, nakon što je *Front islamskog spasa* dobio izbore u prvom krugu. Alžirska vlada praktično ukida demokratiju i uz pomoć Francuske zaustavlja cijeli proces, koji je sadržavao

momenat islamizacije, ali i modernizacije. To je ono što je interesantno: islamizacija i demokratizacija se javljaju sinhronizovano, što je pedesetih i šezdesetih bilo nezamislivo.

Kako Vi objašnjavate pretrajavanje tih šablona i danas? Integralni dio cijelog problema čini i manipuliranje konstrukcijom *politički islam*. Kako objašnjavate generalnu saglasnost oko vrijednosne negativnosti ove odredbe? Ovom prilikom se želim referirati na Muhammeda Iqbala koji je napisao kako je *politika izraz muslimanske duhovnosti*. Nije li onda sintagma *politički islam* očiti pleonazam?

Modernističke teorije o nekompatibilnosti vjere i politike, iako uveliko diskreditirane, još uvijek su ostale u glavama ogromnog broja ljudi. Veliki planeri savremene politike išli su u škole šezdesetih i sedamdesetih godina. Oni jednostavno ne pristupaju metodološki fenomenu religije. Danas možete izučavati religiju na političkim studijima, ali i politiku na religijskim. Situacija se promijenila, ali je modernistički refleks ostao. Naravno, treba imati u vidu i evidentni amozitet koji postoji prema islamu. Ako je sam spoj politike i vjere problematičan, možete misliti kako se doživljava spoj politike i islama. Također, jedan od razloga je i metodološko siromaštvo društvenih nauka. Još uvijek nemaju dovoljno razrađene metode kako bi izučavale vjeru u društvu, budući da je do sada posmatrana kao nebitan faktor. Postoje metode, indikatori i varijable kojima se može izučavati ekonomija, sociološka kretanja, ali ne i vjerska kretanja. Nakon 11. septembra društvene nauke se suočavaju sa problemom naučne kontrole vjerskih fenomena. Metoda još uvijek nije razrađena.

Summary

THE MUALLIM INTERVIEW

"COSMOPOLITANISM IS A NEW OPPORTUNITY FOR MUSLIMS"

By Samedin Kadic

Dr. Ermin Sinanovic is an assistant professor of political science, teaching politics of the Muslim world, at the United States Naval Academy in Annapolis, Maryland. In this interview, Dr. Sinanovic presents his views about the role of faith in the era of globalization. According to him, theories of modernization, which declare faith as obsolete, have been proven wrong. Furthermore, he anticipates that religion will play an important role in the 21st century. The phenomenon of globalization comprises of political, cultural, and economic dimensions. Political globalization can often entail a cultural globalization which tends to reduce cultural diversity. Liberal democracy and free market economy are the fundamental ideologies behind the globalization. Those who have reservations towards these ideologies are often declared enemies of democracy in general. At the same time, globalization provides an opportunity to present the universal values of Islam. Muslim cosmopolitanism is one such opportunity.

* Note: Views and opinions presented in this interview belong to Dr. Sinanovic only and do not represent official views of the US Naval Academy.

الموجز

حوار صحفي

«العالية فرصة المسلمين»

أجرى الحوار: سامدين كاديتش

الدكتور أرمين سينانوفيتش. أستاذ العلاقات الدولية وسياسة الدول الإسلامية في الأكاديمية البحرية الأمريكية. بين الدكتور سينانوفيتش في هذا الحوار مكانة الدين في عصر العولمة. وحسب قوله فقد ثبت خطأ النظريات الحديثة التي تقول بتجاوز الدين. حيث يرى أن الدين سيلعب دوراً مهماً في القرن الحادي والعشرين. إن ظاهرة العولمة بحد ذاتها تحتوي على بعد سياسي واقتصادي وثقافي. فالعولمة السياسية تتضمن في كثير من الأحيان عولمة ثقافية تسوّي تنوع الثقافات. إن الديمقراطية الليبرالية هي في الحقيقة الأيديولوجية الأساسية للعولمة. والذي لا ينسجم مع هذه الأيديولوجية. يتهمون بأنهم أعداء للديمقراطية عموماً. ورغم ذلك فإن العولمة تمنح المسلمين الفرصة لكي يقدموا قيم الإسلام الكونية بشكل صحيح.